GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 68. *Duminecă 24 Martie (5 Aprilie)* **1885.**

Din causa Sf. sĕrbătorĭ ale Pascilorŭ, ḍiarulŭ nu va apăré decâtŭ Mercurĭ.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei."

Cu I Aprilie st. v. 1885 se începe **unŭ nou abonamentŭ,** la care invitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ	3 fl.	
„ şése „	6 „	
„ unŭ anŭ	12 „	

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ	9 francĭ	în aurŭ séu în hârtiă cu adausulŭ agiului.
„ şése „	18 „	
„ unŭ anŭ	36 „	

Rugămŭ pe domnii abonenţĭ, ca sĕ binevoiască a-şĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espediţiunea ḍiarului.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei"

Braşovŭ, 23 Martie (4 Aprilie) 1885.

In ajunulŭ Sfintei Invierĭ e cu neputinţă sĕ nu ne trécă pe dinaintea ochilorŭ lungulŭ şirŭ de durerĭ şi suferinţe, ce le-a înduratŭ şi le îndură poporulŭ românŭ din acéstă patriă cu o adevĕrată rĕbdare a lui Christosŭ.

Când ne gândimŭ la starea grea ce a creat'o stăpânirea ungurécă bravului nostru poporŭ, ne cuprinde o amară durere, că salutarele principii ale mântuitorului lumii n'au putută pĕtrunde nicĭ aḍi, în véculŭ luminei, în inimile adversarilorŭ noştri, cari în dispreţulŭ moralei creştine şi preste totŭ alŭ umanităţii au luatŭ în acéstă ţéră tristulŭ rolŭ alŭ fariseilorŭ şi Caiafelorŭ.

Dér durerea nóstră e cu atâtŭ mai amară, cu câtŭ vedemŭ, că în rêndulŭ acestorŭ farisei şi Caiafe se află mulţĭ şerpĭ nutriţĭ la sînulŭ poporului românŭ, ba înşişĭ păstorii noştri sufletescĭ, cari, în locŭ de a fi adevĕraţĭ urmaşĭ ai lui Christosŭ, iau îndeşertŭ principiile marelui reformatorŭ, care şi-a jertfitŭ viaţa pentru fericirea omenirii.

Cu vitalitatea poporului românŭ, cu deşteptăciunea lui, cu dorulŭ ce-lŭ are pentru desvoltarea sa culturală şi naţională, dacă toţĭ cărturarii şi conducătorii lui arŭ fi fostŭ pĕtrunşĭ de sfânta chemare ce o au, astăḍĭ n'amŭ fi jertfele prigonirilorŭ şi călcărilorŭ de lege din partea stăpânirii unguresci.

Nu prin idiferentismŭ, linguşirĭ şi supunere órbă celorŭ carĭ şi-au pusŭ ca ţintă nimicirea nóstră, se va ridica poporulŭ românŭ din starea de aḍĭ; nu prin corteşirĭ şi prin împlinirea poruncilorŭ celorŭ de susŭ, vătĕmătóre némului nostru, va învia poporulŭ românŭ cu drepturile şi libertatea desvoltării sale culturale şi naţionale.

Dacă încălcările stăpânirii unguresci arŭ fi fostŭ totdéuna întêmpinate de conducătorii şi capii noştri cu energia şi curagiulŭ unei inimĭ, care simte şi bate pentru naţiunea sa; dacă încălcătorilorŭ drepturilorŭ nóstre li s'arŭ fi datŭ totdéuna rĕspunsulŭ, ce se cuvenea sĕ'lŭ dea o inimă ce simte durerile şi nĕcazurile naţiunei sale, prigonite şi schingiuite de organele stăpânirii unguresci, astăḍĭ furia adversarilorŭ noştri arŭ fi sdrobită de stânca cea tare, ce numai mergêndŭ conducĕtorii şi capii mână în mână cu poporulŭ se póte forma.

Dar ceea ce ne bucură şi ne face sĕ credemŭ fără şovăire într'o sórte mai bună, este faptulŭ că poporulŭ românŭ a ajunsŭ la atâta desvoltare a consciinţii sale naţionale, încâtŭ rêndurile lui şi le închégă pe ḍi ce merge grupându-se împrejurulŭ adevĕraţilorŭ lui fii, carĭ nu se potŭ odihni decâtŭ numai când vor vedé că au scosŭ naţiunea română la limanulŭ doritŭ.

Dacă cei chemaţĭ a suferi chiar martiriulŭ lui Christosŭ pentru binele şi fericirea poporului, a cărui conducere li s'a încredinţatŭ, au desertatŭ din tabĕra lui dândŭ mâna cu duşmanulŭ, aceia vorŭ rămânea stigmatisaţĭ şi înfieraţĭ ca nisce Juḍĭ înaintea poporului românŭ, ér dela duşmanulŭ cu care a datŭ mâna nu vorŭ întêmpina decâtŭ dispreţŭ şi umilire.

Mérgă numai poporulŭ românŭ fără şovăire înainte cu adevĕraţii sĕi apostolĭ, cari luptă pentru esistenţa sa naţională, ne uitândŭ niciodată, că dreptatea trebue sĕ învingă. Numai prin închegarea nóstră într'o puternică falangă, armată cu armele legii, vomŭ ajunge ḍiua învierii drepturilorŭ nóstre, a cărei sosire câtŭ mai curêndŭ este indispensabilă pentru fericirea patriei nóstre.

CRONICA POLITICĂ.

Impresiunea ce a produs'o căderea lui Ferry la Berlinŭ o putemŭ judecá din şirele, ce se scriu de acolo unui ḍiarŭ germanŭ: Jules Ferry îşĭ făcuse în decursulŭ ministeriuluĭ sĕu, neobicĭnuitŭ de lungŭ, mulţĭ prietinĭ şi în Germania şi căderea sa se regretă din motivulŭ, că cu urmĕtorulŭ sĕu trebue sĕ se aducă o înţelegere în unele cestiunĭ, despre carĭ cu Ferry ne sciamŭ în deplinŭ acordŭ. Pentru Germania şi Franţa căderea lui Ferry pare a nu avé o deosebită importanţă. Urmaşii lui încă vorŭ îngrijí de aceste relaţiunĭ, cum e obiceiulŭ între state vecine împrietinite. Cu atâtŭ mai puţinŭ vorŭ găsí pricine, sĕ se abată dela direcţia apucată de Ferry, cu câtŭ suntŭ chemaţĭ sĕ dea o deosebită atenţiune depărtatelorŭ interese ale Franciei -- în China şi Tonking — aşa că chiar complicaţiunĭ neînsemnate europene arŭ puté sĕ-i turbure; dar că din partea Germanilorŭ nu se va lăsá nimicŭ nefăcutŭ pentru susţinerea bunelorŭ relaţiunĭ cu Francia, nu mai trebue doveditŭ. De patruspreḍece anĭ politica germană faţă cu Francia a fostŭ totdéuna îngăduitóre şi amicală, şi décă acésta nu a eşitŭ la ivélă totdéuna aşa de lămuritŭ ca acuma, pricina zace în bănuelile şi aţîţările, carĭ găsescŭ aḍĭ mai puţină ascultare, decâtŭ mai înainte cu câţĭ-va anĭ.

*

Din incidentulŭ aniversărei a 70-a a lui Bismarck scrie între altele semi-oficiósa „Wiener-Abendpost«: ...Şi popórele Austro-Ungariei îşĭ aducŭ aḍĭ cu calde simpatii aminte de ilustrulŭ bărbatŭ de statŭ, care a ocrotitŭ într'unŭ modŭ aşa de puternicŭ şi consciu alianţa germană-austriacă şi astfelŭ a contribuitŭ cu aşa bunŭ succesŭ la ţinerea păcei lumii....« In cuvêntarea, ce ţinù către representanţii armatei, Bismarck a ḍisŭ şi următórele: »Ajungerea scopului meu, unitatea Germaniei, mi-a fostŭ cu putinţă numai prin faptele armatei. Germania nu ar fi devenitŭ ce e acum, décă armata nu ar fi urmatŭ sfatulŭ meu. Sfatulŭ şi fapta s'au completatŭ şi prin resultatele lorŭ ne putemŭ bucurá de ceea ce avemŭ.'

*

Inainte de a merge la şedinţa camerei, ce a fostŭ sĕ se sfirşéscă cu căderea cabinetului sĕu, Jules Ferry deschise în Parisŭ conferenţa pentru canalulŭ de Suez. Intre altele ḍise, că delegaţii stau faţă cu o problemă fundamentală a politicei universale, că suntŭ chiemaţĭ sĕ pună încă o pétră la edificiulŭ, ce Europa iubitóre de pace şi prevĕḍătóre voiesce sĕ-lŭ ridice, pentru a asigurá mişcarea, după întinderĭ coloniale, de orĭ ce rivalitate de forţă; îi asigură, că Franţa nu a perdutŭ nicĭ odată din vedere caracterulŭ universalŭ, europeicŭ umanitarŭ alŭ canalului, că pentru ficsarea clară şi hotărîtă a caracterului acestuia a conchematŭ guvernulŭ republicei francese acéstă conferenţă în înţelegere cu marile puterĭ; îi rógă sĕ studieze în deplină libertate şi apoi îi salută în numele Franciei, care în acéstă cestiune intervine pentru acţiunea solidarităţii internaţionale.

*

Ḍiarului „Narodni Listy« îi scrie corespondentulŭ sĕu din Viena referitorŭ la conflictulŭ afganicŭ: Nu e dreptŭ, că Rusia concentrézá în Baku 50,000 ómenĭ; e invenţiă scirea, că toţĭ oficerii ruşĭ din concediu suntŭ chemaţĭ la trupele lorŭ. Décă Rusia ar voi sĕ armeze unŭ corpŭ pentru Afganistanŭ, atuncĭ acesta n'arŭ puté fi mai tare de 30,000 ómenĭ, căcĭ unŭ numĕrŭ mai mare de ostaşĭ nu se potŭ îngriji şi susţiné în acele ţinuturĭ. Pentru ca sĕ pragătéscă unŭ corpŭ de 30,000 Rusia nu are lipsă sĕ 'şĭ recheme oficerii concediaţĭ. Rusia nu cumpĕră şi nu echipézá corăbii, ea speră într'o pacĭnică resolvire a pertractărilorŭ cu Anglia. Neadevĕrată e şi scirea, că guvernatorulŭ din Caucasŭ, Donducoff a fostŭ chematŭ la Petersburg. Elŭ se află în capitală de mai multŭ de 2 lunĭ, mai nainte aşa dară de relevarea acestei chestiunĭ. Scopulŭ petrecerei sale în capitala imperiului nu atinge întru nimicŭ acéstă cestiune. Ambasada rusă din Viena are credinţa, că Anglia nu va aduce lucrulŭ la rĕsboiu. — De altă parte Hartington a declaratŭ în camera comunelorŭ, că pregătirile militare au fostŭ numai o amerinţare împotriva Rusiei. »Pall Mall Gazette« aduce scirea, că rĕspunsulŭ Rusiei la nota guvernului englesŭ în cestiunea graniţelorŭ afgane este fórte mulţămitorŭ. Rusia primesce adecă ficsarea hotarelorŭ aşa, cum a făcut-o cabinetulŭ lui Granvile, câteva puncte, a cărorŭ discusiune încă nu e sfêrşită, suntŭ de puţînă importanţă.

SCIRILE ḌILEI.

Marţĭ în 26 Martie v. a treia ḍi de pascĭ se va juca de către mai multe diletante şi mai mulţĭ diletanţĭ piesele »*Nino*« de Cerchez şi »*După teatru*« de Stefanelli în sala redutei de aicĭ. Programa se póte vedea pe pagina a III-a. Biletele înscrise se potŭ lua Lunĭ şi Marţĭ dela Dnu N. Ciurcu, librarŭ.

—0—

Aflămŭ cu bucuriă, că cu êntâia ḍi de Pascĭ la biserica Sf. Nicolae din Scheiu va funcţioná corulŭ sub conducerea d-lui prof. I. Mureşanu. Cu ocasiunea Sĕrbătorilorŭ va esecuta corulŭ: »Ingerulŭ a strigatŭ' şi »Cu trupulŭ lui Christosŭ vĕ cuminecaţĭ,« ambele composiţii ale d-lui I. Mureşianŭ.

—0—

Suntemŭ informaţĭ, că astăḍĭ în 23 l. c. se va întruni comitetulŭ, care a arangiatŭ festivităţile cu ocasiunea venirei Asociaţiunei Transilvane din anulŭ 1883, şi va încheia socotelele.

—0—

Ministrulŭ de instrucţiune ungurescŭ a conchematŭ pe cei 10 directorĭ supremĭ scolarĭ la nisce conferenţe ce vorŭ dura cincĭ ḍile. Obiectele, ce se vorŭ desbate suntŭ: normele pentru esaminarea, aprobarea şi folosirea cărţilorŭ de instrucţiune, adjustarea mai completă a institutelorŭ cu mijlóce de învĕţămêntŭ, instrucţiunea claselorŭ reale, simplificarea şi întocmirea mai practică a conferinţelorŭ învĕţătorescĭ ş. a. »Nemzet« află că aceste conferinţe se vorŭ conchema de aicĭ încolo în fiecare anŭ.

—0—

Comitetulŭ esecutivŭ alŭ reuniunei de maghiarisare din Cluşiu a hotărîtŭ sĕ ţină în 11 Aprilie n. o conferinţă preliminară cu delegaţii şi membrii ce vorŭ sosí din provinciă, în care sĕ se dasbată statutele şi alte agende ale reuniunei, pentru ca în ḍiua următóre sĕ se pótă sĕvêrşi constituirea ei. In adunarea de constituire se vorŭ primí statutele şi se va alege comitetulŭ conducĕtorŭ alŭ reuniunei. Au fostŭ învitaţĭ la acéstă adunare deputaţii din Ardélŭ, fişpanii precum şi pressa. Scriindŭ acestea ne vine în minte fabula şóercelui, ce l'au născutŭ munţii!.

—0—

Sesiunea ordinară a corpurilorŭ legiuitóre române

s'a închisŭ prin mesagiu regescŭ. „Românulŭ“ ḑice, că la 10 Maiu vorŭ fi érăşi convocate.

—0—

La 1 Aprilie st. n. şi-a serbatŭ în Berlinŭ principele Bismarck aniversarea a şéptedecea. Este de prisosŭ a mai spune, că aceea ḑi figuréză pentru întregulŭ poporŭ germanŭ ca o sărbătóre naţională — de mândriă naţională, căci acestŭ bărbatŭ, care aaevoe îşĭ va afla sémĕnŭ în istoria tuturorŭ popórelorŭ, a făcutŭ dintr'o mică Prusiă o mare Germaniă dictatóre aprópe lumii întregĭ. Pentru aceea nu ne mirămŭ, dacă din tóte părţile Germaniei unite, resp. ale imperiului germanŭ, au venitŭ potopŭ deputaţiunile la Berlinŭ, dacă au cursu ca o plóie torenţială adresele, omagiele şi darurile. — Pe lângă consiliarii orăşenescĭ, carĭ aduseră drepturĭ de cetăţenĭ de onóre, pe lângă delegaţii universităţilorŭ carĭ aduseră diplome de doctorŭ de onóre, veniră ţĕranii Bavariei vechĭ în portulŭ lorŭ muntenescŭ aducêndŭ darŭ tăurencĭ şi juninciţe, vierii din ţinuturile Rinului şi Ţéra-Francilorŭ cu darurile vitelorŭ celorŭ mai nobile. — In tóte staturile, oraşele, tĕrgurile şi satele germane, în totŭ loculŭ, în Şlesvigŭ-Holsteinulŭ încunjuratŭ de mare, ca în Alsaţia-Lorena, pe care Bismarck a recâştigat'o pentru ţéra maternă, în Sudulŭ catolicŭ şi Nordulŭ protestantŭ alŭ Germaniei au fostŭ festivităţĭ, banchete, concerte, iluminaţiunĭ, plantărĭ (sădirĭ) de stejarĭ şi desvălirĭ de monumente, pentru a onorá pe bărbatulŭ, care este privitŭ de poporŭ ca unŭ erou naţionalŭ.

Resoluţiunea

representanţei comitatului Sibiu în afacerea reuniunei de maghiarisare.

(Urmare şi fine).

Partenie Cosma: Declară că, luândŭ cuvêntulŭ, nu face acésta fiindcă i-ar fi frică că teoria lui Darvin despre lupta pentru esistenţă a antevorbitoriului ar rĕsturná propunerea pusă la desbatere, ci fiindcă antevorbitoriulŭ a avutŭ îndrăsnéla a face în vorbirea sa nisce declaraţiunĭ, carĭ au doveditŭ, că autorulŭ lorŭ nu e capace a pricepe nicĭ importanţa obiectului din cestiune, nicĭ valórea operatului comitetului permanentŭ, deórece antevorbitoriulŭ declară în unŭ modŭ ridiculŭ, că reuniunea maghiară de cultură din Clușiu nu ar fi ţinuindŭ la maghiarisare şi că pentru câţĭva renegaţĭ, pe care i-ar puté câştigá, nu merită sĕ ne eşofămŭ. D-lŭ Sentz se vede, că sĕ uită numai la titlulŭ reuniunii şi pe acésta îşĭ clădesce consecvenţele trase. Se scie însă, că atâtŭ cuprinsulŭ verbalŭ alŭ statutelorŭ din cestiune, câtŭ şi alŭ statutelorŭ tuturorŭ celorlalte reuniunĭ maghiare de acestŭ soiu şi a câtorva legĭ e menitŭ a înşelá numai lumea, pre când în praxă se întêmplă contrarulŭ.

Dacă numai de aceea ar fi vorba, ca sĕ se înfiinţeze o reuniune, precum ni-o arată titlulŭ, »o reuniune de cultură maghiară,« atuncĭ nimenĭ dintre noi n'ar lua-o în nume de rĕu, pentru că e celŭ mai elementarŭ dreptŭ alŭ fie-căruia, de a se îngrijí de cultura sa propriă. Acésta o pretindemŭ şi pentru noi, şi dacă Maghiarii din Clușiu află, că ei au lipsă de cultură, »atuncĭ de sigurŭ nu vomŭ fi numai noi aceia, carĭ nu ne îndoimŭ despre acésta.«

Domnulŭ Sentz însă, ca redactorŭ, a pututŭ sĕ se convingă din agitaţiunea, care a premersŭ în presă şi a pretinsŭ înfiinţarea acestei reuniunĭ, că aci se intenţionéză cu totulŭ altceva: şi adecă nicĭ mai multŭ nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ maghiarisarea naţionalităţilorŭ nemaghiare sub masca societăţii, şi în realitate prin intervenirea organelorŭ administrative. Singurŭ aceea, ce conţine provocarea şi ce forméză spiritulŭ statutelorŭ e destulŭ, spre a provocá indignaţiunea orĭ şi căruĭ patriotŭ adevĕratŭ (aşa e!); e insulta cea mai vătămătóre, ce i-se póte face unuĭ cetăţénŭ de ai noştri (aprobare). Ma suntemŭ atacaţĭ în sentimentele nóstre cele mai sfinte, în iubirea nóstră de patriă, limbă şi naţionalitate, când iubirea de patriă cea adevĕrată ni se face atêrnătóre dela cunoscinţa limbii maghiare, şi acésta chiar într'unŭ statŭ poliglotŭ, precum e şi alŭ nostru, care s'a înfiinţatŭ de regele Stefanŭ ca unŭ statŭ poliglotŭ, şi care nu preste multŭ, are sĕ-şĭ serbeze mileniulŭ esistenţei sale. Aceea, că noi amŭ fi aicĭ „strĕinĭ« şi ne privescŭ de unŭ elementŭ destructivŭ alŭ statului, nu e óre o »calumniare din cele mai grosolane.«

Eu nu mĕ temŭ de maghiarisare, deórece acésta e imposibilă; consciinţa naţională la Românĭ şi la Saşĭ întru atâta e de desvoltată, încâtŭ unŭ omŭ de caracterŭ, nu se va puté intimidá nicĭ prin presiunea, care vine de susŭ, nicĭ prin reuniunĭ; pentru unulŭ séu doi renegaţĭ, precum a ḑis'o şi domnulu antevorbitorŭ, nu avemŭ sĕ mai facemŭ multă vorbă. Mĕ umple însĕ de îngrijirĭ modulŭ, cum astfelŭ de reuniunĭ vorŭ sĕ-şĭ realiseze scopulŭ, deórece cu „mijlóce oneste“ aşa ceva nu sĕ póte ajunge (aşa e!). Avemŭ esemple de acestea. Aicĭ suntŭ statutele »reuniunii Széchenyi!« In urma acelora scopulŭ şi mijloculŭ reuniunii suntŭ: »promovarea intereselorŭ maghiare«; rĕspândirea cunoscinţeĭ limbeĭ maghiare între »locuitorii de limbĭ strĕine« prelângă conservarea şi întărirea sentimentului maghiarŭ. Parola reuninnii e: »Fiecare locuitorŭ alŭ ţĕrii sĕ fie unŭ aderentŭ alŭ ideii de statŭ maghiarŭ şi sĕ »vorbéscă limba maghiară!« Intr'unŭ altŭ locŭ sĕ ḑice: „Numai una e permisŭ sĕ fie limba statului şi a administraţiunii, şi adecă cea maghiară, şi »fiecare« e indatoratŭ a vorbí pe aceea.« Domnii aceştia vorŭ sĕ fie mai înţelepţi ca regele Stefanŭ. Alŭ cincilea punctŭ sună: „In ajungerea scopului îndoitŭ, mai susŭ designatŭ reuniunea e avisată a munci cu deosebire pe terenulŭ educaţiunii; ea va lucrá şi se va îngrijí mai cu sémă în ce privesce »educaţia poporală“ şi va căutá pe acestŭ terenŭ a-şĭ câştigá mijlócele de lipsă prin intervenirea statului séu »a autorităţilorŭ confesionale.“ Chiar şi autorităţile scolare confesionale au sĕ se dejoséscă decĭ la unelte ale reuniunii! In partea care tractéză despre drepturile şi datorinţele membrilorŭ se ḑice, »că fiecare membru alŭ reuniunii fără deosebire se va considerá de unŭ „păzitorŭ credinciosŭ« alŭ ideii de statŭ maghiarŭ.« Dacă luămŭ mai departe în considerare, că preşedintele reuniunii »e prefectulŭ comitatului, ér vice-preşedinţii suntŭ subprefectulŭ şi primarulŭ Sătmarului, vomŭ puté sĕ ne facemŭ o închipuire despre însĕmnătatea acelei energii »pe cale socială«.

Ce felŭ de mijlóce va folosi reuniunea din Clușiu pentru ajungerea scopurilorŭ sale, ne putemŭ închipui dacă luămŭ notiţă despre aceea, că în fruntea reuniunii din Clușiu stă primarulŭ oraşului şi că tóte municipiile sunt recercate pentru sprigínirea, precumŭ şi dacă judecămŭ după faptele ei de până acumŭ.

»Gazetei Transilvaniei« i se comunică din Câmpiă cu datulŭ de 14 l. c. n.: Dl redactorŭ se va mira când îi voiŭ spune, că în ţinutulŭ nostru primarii comunalĭ suntŭ oficiosŭ recercaţĭ ca cólele albe ce li s'au trimisŭ spre acestŭ scopŭ sĕ le provadă cu subscrierea propriă şi cu sigilulŭ oficialŭ şi sĕ le trimită neumplute notarului cercualŭ spre umplere. Intrebările, la care cere reuniunea de maghiarisrre din Clușiu să i se rĕspundă, suntŭ;

a) In care comună câţĭ maghiarĭ suntŭ, câţĭ Românĭ, Saşĭ sau alte naţionalităţĭ?

b) Care comune suntŭ mixte?

c) Care naţionalitate e preponderantă în comuna respectivă?

d) Câţĭ şi de ce confesiune se ţinŭ respectivii locuitorĭ ai comunei?

e) In care comună mixtă decresce naţiunea maghiară şi în care cresce, şi ce e descrescerei?

f) In carĭ comune şi câte proprietăţi de ale Maghiarilorŭ sunt împovărate cu datorii de ale institutului românŭ »Albina,“ de ale Năsăudului sau Blajului, cu câtă sumă sunt împovăraie şi pre lângă ce interese?

g) Cine s'arŭ puté încredinţa în cercŭ ca sĕ fie purtătorulŭ stindardului (zászlóvivője) societăţii ardelene de cultură ungurésc?

Dacă dar' acéstă reuniune cutéză încă de pe acum când încă nu e înfiinţată şi când încă statutele ei nu sunta întărite, a agita în acestŭ modŭ şi a provoca primăriile comunale oficiosŭ ca sĕ extradeze documente oficióse false, ce se va face atuncĭ când toţĭ funcţionarii administrativĭ, până la notarulŭ comunalŭ şi la primarŭ, vorŭ fi membrii obligaţĭ şi uneltele ei?

Acésta arŭ fi o demoralisare cumplită a administraţiunii şi a poporului (Aşa este!) şi pentru acésta nu dămŭ cu nicĭ unŭ preţŭ mâna de ajutorŭ. (Aprobărĭ) Fiecare patriotŭ adevĕratŭ trebue sĕ regrete, că şovinişti maghiari se pórtă atâtŭ de neconscienţiosŭ faţă de nefericitulŭ poporŭ şi nu se temŭ a arunca între cetăţenii pacinicĭ ai statului schinteia discordiei şi a frecărilorŭ cotinue şi că Maghiarii neaoşĭ sub presiunea şovinistilorŭ sprigínescŭ aşa ceva şi se facŭ şi dênşii instrumente ale unei idei fără putere de trăinicià, născută în capetele câtorva deconcentraţĭ.

De altcumŭ sĕ nu-i fie dlui Sentz frică de propunerea comitetului permanentŭ; eu sunt de părerea că împlinimŭ voinţa guvernului, dacă primimŭ acea propunere, de órece precumŭ vĕdŭ din resoluţia de sub nr. 9066/1885 a ministrului de interne, pe carea o posedŭ, întărirea statutelorŭ reuniunii »Opinca română“ s'a denegatŭ din partea ministrului de interne din causă că »proiectata reuniune arŭ periclita prin activitatea sa în sensulŭ statutelorŭ substernute conveţuirea pacînică a diferitelorŭ naţionalităţĭ«, cu tóte că conformŭ §-lui 2 alŭ statutelorŭ scopulŭ reuniunii e: »susţinerea, cultura şi desvoltarea prin mijlóce legale a naţionalităţii române de sub coróna ungară“. Acésta o voesce reuniunea a o sĕvîrşi cu puterile proprii, pe calea socială şi numai cu conlucrarea Românilorŭ.

Dacă aşa dar' dl ministru nu e înclinatŭ a aproba nisce statute atâtŭ de inofensive, din causă că vede în acelea periclitarea conveţuirii pacînice dintre diferitele naţionalităţĭ, cu atâtŭ mai puţinŭ póte întări statutele reuniunii de cultură maghiară din Clușiu, care provócă între naţianalităţĭ nemulţumire şi îngrijire. Primescŭ propunerea comitetului permanentŭ. (Aprobărĭ.)

Zaharia Boiu: Protestéză în contra aceleia, că s'ar abusa de autoritatea Mitropolitului Şaguna, la care se provócă Dr. Sentz, spre a acoperi acele scopurĭ şi ţinte, pe carĭ nisuesce reuniunea de maghiarisare a le ajunge. Ce e dreptŭ, Şaguna au trimisŭ pe unŭ tênĕrŭ, însĕ numai pe unulŭ, pre care a vrutŭ a-lŭ cualifica pentru serviciulŭ de cancelariă, la Dobriţinŭ spre învĕţarea limbei maghiare, a trimesŭ însĕ pe o mulţime de tinerĭ pentru o cultivare mai înaltă în Germania şi alte ţĕrĭ, şi nimicŭ nu a statŭ mai departe de elŭ, decâtŭ spiritulŭ, care se manifestéză la reuniunea din Clușiu, care presupune în noi necredinţă faţă cu propria nóstră naţionalitate.

FOILETONŬ.

Martirii Crucii din ambele Dacii.

(Urmare).

Tiranii partisanĭ ai păgânismului obosiseră vĕrsândŭ sânge creştinescŭ, ei sĕ vĕḑură într'o ḑi în luptă deschisă chiar cu fii lorŭ, carĭ mereu treceau sub pavilonulŭ crucii; astăḑi ca şi atuncĭ, fii tiranilorŭ susţinŭ înşişĭ şi tóte ideile moderne cu sabia, cu péna şi cu punga chiar, luptându-se cu părinţii lorŭ tiranĭ, sugrumătorĭ ai progresului şi apĕrătorĭ ai tiraniei. Junimea a fostŭ totdéuna antegarda progresului; orĭ ce reformă, religiósă séu socială, nu s'au făcutŭ nicĭ odată fără de junime; junimea dar e viitorulŭ naţiilorŭ, prin urmare ea va realisá într'o ḑi visulŭ de aurŭ alŭ prorocilorŭ şi alŭ salvătorului omenirii!

Drossida era strînsŭ legată cu cele cincĭ june patriciene cu legăminte amicale. Acestea erau bănuite de guvernŭ ca creştine; aşa dară Drossida începŭ a deşteptá prepusurĭ în sufletulŭ mamei sale, că ar fi în relaţii amicale cu creştinii din Roma.

Plotina, femeia lui Traianŭ, fanatică de ḑeii sĕi penaţĭ şi inimică neîmpĕcată a creştinilorŭ, comunică îndată prepusurile sale soţiului sĕu. Amêndoi părinţii ordonară atuncĭ servitorilorŭ şi servantelorŭ palatului a spioná tóte mişcările fiicei lorŭ, cum şi conversaţiile dênsei cu amicele şi cunoscutele dênsei. Nu trecŭ multŭ şi spionii suprinseră pe Drossida corvorbindŭ cu amicele sale despre creştinismŭ, deteră dar de scire părinţilorŭ ei, carĭ veniseră sĕ se încredinţeze singurĭ cu urechile lorŭ de adevĕrŭ. Traianŭ vĕḑêndŭ pe fiica sa profesândŭ Evangelia între cele cincĭ june creştine, se aprinse de mâniă, şi de o parte mustră severŭ pe Drossida, arestându-o în camera ei, sub privegherea custoḑilorŭ, ordonându-le de a împedecá orĭce comunicaţia cu creştinii; éră pe de altă parte puse pe junele patriciene la închisóre, pentru cutezanţa lorŭ de a propagá creştinismulŭ chiar în familia imperială. După ce Traianŭ le torturá cumplitŭ le omorî. Totŭ atuncĭ împĕratulŭ dete ordinŭ lui Mamertinŭ, prefectulŭ Romei, ca pe Sf. Clementŭ, capulŭ creştinilorŭ de aicĭ, sĕ-lŭ trimiţă în esilŭ la o cetate din Chersonesŭ (Drimea) împreună cu doi discipulĭ ai sĕi Cornelie şi Fivu. Sântulŭ Clementŭ fù transportatŭ în Chersonŭ, unde fù datŭ pe mâna prefectului romanŭ Afidianŭ, care muncindu-lŭ multŭ timpŭ îi legă o ancoră de gâtŭ şi ilŭ aruncă în mare. Cadavrulŭ sĕu sĕ scóse din apă de discipulii sĕi Cornelie şi Vivu şi sĕ înmormêntă la unŭ locŭ însemnatŭ pe malulŭ mării; o parte din rĕmăşiţele acestui bărbatŭ s'au transportatŭ la Roma de sânţii Metodie şi Cirilŭ.

Tóte acestea le făcea împĕratulŭ Traianŭ mai multŭ pentru plăcerea împĕrătesei Plotina. Astfelŭ amicele Drossidei şi martirele lui Christŭ plătiră cu mórtea amorulŭ lorŭ pentru noua religiune! Deşi Drossida era în disgraţia parinţilorŭ ei pentru refusulŭ logodnicului alesŭ de dânşii, părinţii ei însă totŭ sperau, că fiica lorŭ sĕ va determiná odată la alegerea făcută de dênşii, ea însĕ remase statornică în resoluţiunea sa. Optŭ anĭ Drossida petrecŭ sub pază, lipsită chiarŭ de libertatea unei sclave. Vĕḑêndu-se aprópe de mórte declară părinţilorŭ sĕi, că e creştină şi că e botezată de optŭ anĭ; atuncĭ Traianŭ plinŭ de mâniă decretă o gónă cumplită în contra creştinilorŭ. Drossida nu trăi multŭ după acésta şi murì după unŭ lungŭ arestŭ. — Femea a fostŭ, este şi va fi prima radă a civilisaţiunii umane. Când ea va fericí şi va regenerá nému̦lŭ românescŭ, atuncĭ va puté nemulŭ nostru lupta cu ţăria creştinéscă în contra tuturorŭ atentatelorŭ dujmanilorŭ noştri secularĭ, cari vorŭ sĕ ne răpéscă limba strămoşéscă după ce prin machinaţiunile şi promisiunile seducătóre lorŭ ne despărţiră la începutulŭ seculului trecutŭ în două tabere religióse.

(Va urmá)

Dr. Fölkl: Pentru casulŭ, când propunerea comitetului permanentŭ s'ar pune în votŭ, aşŭ avé de a face în pripă unele reflexiunĭ obiective cu privire la aceea. Noi nicĭ nu suntemŭ îndreptăţiţĭ a delibera asupra dreptului de existenţă a reuniloră din cestiune, cu atâtŭ mai puţinŭ de a le face vr'o judecată. Pentru că noi ne aflămŭ în faţa unei reuniuni legale, (strigărĭ: ho Autoritatea supremă a revĕdutŭ statutele aceleia şi le-a aprobatŭ în modŭ legalŭ. Stămŭ noi deasupra acestei autorităţĭ?

Noi trăimŭ într'unŭ statŭ constituţionalŭ, unde fiecare are dreptulŭ, de a înfiinţa reuniunĭ, carĭ nu contra dicŭ principiiloră moralei şi ale dreptului. (Strigărĭ: tocmai acésta o facŭ!) La înfiinţarea reuniunii din cestiune s'a procesŭ din punctŭ de vedere alŭ dreptului (contradicerĭ).

In propunere se face încercarea, de a octroa reuniunii tendenţa unei meghiarisărĭ volnice şi nedrepte; aşa ceva însĕ nicĭ nu sĕ amintesce în statute. (Contradicerĭ sgomotóse şi ilaritate.) Pentru critisarea unei reuniunĭ nu póte fi altceva normativŭ, decâtŭ statutele sale. Acolo nu stă nicăirĭ, că are sĕ se lucreze în spiritŭ maghiarŭ, ci în spiritŭ ungurescŭ, desvoltarea patriotismului e scopulŭ declaratŭ alŭ reuniunii din Cluşiu, ér cea din Şemniţŭ îşĭ are de scopŭ promovarea culturiĭ naţionale. Eu, ca Maghiarŭ (Sic! Red. »Gazetei«) vĕ întrebŭ: d-vóstră, d-lorŭ Românĭ, nu aţĭ urmări acelaşĭ scopŭ pentru naţiunea d-vóstră? Şi domnii Saşĭ încă vorŭ admite, că întrepunerea pentru limba sa nu e nicĭ o crimă. (Strigărĭ: acésta voimŭ noi a o face acuma!)

Motivulŭ meu alŭ doilea e: că interpretările suntŭ nisce nebunii, nu există o maghiarisare volnică. Acésta e o frasă gólă, fără viaţă, fără fiinţă — unŭ jocŭ de cuvinte. (Ilaritate.) Insuşirea limbii maghiare încă nu e maghiarisare, se vede şi din mijlócele maghiarisării. Aceste suntŭ: înfiinţarea de asilurĭ pentru copii, grădină de copii, scóle etc. Acestea suntŭ totŭ mijlóce neprimejdióse, şi nu le dicŭ aceste în înţelesŭ rabulisticŭ, ci în înţelesulŭ celŭ mai firescŭ. (Ilaritate.) Dela astfelŭ de mijlóce neprimejdióse nu se póte nimenĭ opri (contradicerĭ viue; strigărĭ: De ce nu s'a încuviinţatŭ atuncĭ înfiinţarea »Opincei?) Acésta e altŭ ceva. (Ilaritate). Alŭ treilea motivŭ alŭ meu e: Chiar în interesulŭ naţionalităţii române şi săsescĭ, e a lupta în contra concepţiei, că aceste reuniunĭ le-ar pute strica. De vécurĭ n'a pututŭ nimicŭ strica acestorŭ naţiunĭ. Sĕ nu li se impute Maghiariloră atâtea minciunĭ, că ei nisuescŭ a-şĭ ajunge scopulŭ pe căĭ ascunse. (Strigărĭ: Ce se face dér?)

Vorbitorulŭ sprijinesce propunerea D-rului Sentz ca provocarea reuniunii de maghiarisare sĕ se ia spre cunoscinţă şi se nu sĕ mai trimită representaţiunĭ pe la celelalte municipii, căcĭ póte sĕ iabă multe urmărĭ neplăcute. (Vocĭ: Nouĕ nu ni e frică!)

Dr. Wolff: (Combate pe antevorbitorŭ). Dacă guvernulŭ a întăritŭ statutele unorŭ reuniunĭ, de aicea nu urméză, că ceea ce face guvernulŭ, e totŭ bine. Din punctŭ de vedere alŭ legalităţii nu se póte judecá aprobarea acestorŭ statute. Noi în Ungaria nu avemŭ legĭ de reuniunĭ, întrunirile ce reguléză la noi pe calea ordinaţiuniloră. Din punctŭ de vedere alŭ moralei şi alŭ patriotismului trebue sĕ regretămŭ activitatea acestorŭ reuniunĭ, carĭ turbură pacea ţĕrii. (Aşa este.) Dlŭ, Dr. Fölkel, care mărturisesce că e Maghiarŭ, nu va trage la îndoială autoritatea contelui Széchenyi, care a susţinutŭ că patriotŭ e care se stiméză pe sine şi se opune cu curagiu atacurilorŭ organelorŭ guvernului.

Vorbitorulŭ întrébă, dacă maghiarisarea numelorŭ nu e maghiarisare? Ce e alta scrisórea directorului forestierŭ din Cluşiu, Girsik? Vorbitorulŭ se provócă la cestiunea cu scólele germane din Budapesta şi întrébă că nicĭ acésta nu va sĕ dică după conceptulŭ d-lui Fölke maghiarisare? unica ţintă a reuniunilorŭ acestora »culturale« maghiarepe poporaţiunea nemaghiară, ca acésta sĕ fie crescută în spiritŭ maghiarŭ. N'aşŭ avé nimicŭ în contra activităţii numitelorŭ reuniunĭ — dice vorbitorulŭ — dacă ele s'ar restringe pelângă neţionalitatea maghiară şi le-ar lăsă pe celelalte în pace.

Numai lipsa de sinceritate póte nega nisuinţele vĕdite de maghiarisare. Chiar de aceea noi avemŭ datoinţa a păşi pe faţă şi a spune adevĕrulŭ. Noi ne împlinimŭ datorinţa de patrioţĭ, dacă facemŭ pe concetăţenii noştri maghiarĭ atenţĭ la aceea, că mania de maghiarisare e stricăcióşă şi expune ţéra acésta la sguduirĭ grele.

Unŭ astfelŭ de rĕspunsŭ deschisŭ, — încheie vorbitorulŭ — e propunerea comitetului permanentŭ pe care eu o recomandŭ. (Aprobărĭ îndelungate).

In contra propunerii comitetului permanentŭ s'au ridicatŭ trei inşĭ: Dr. Sentz directorŭ la academia de drepturĭ, Dr. Fölkel profesorŭ la aceeaşĭ academiă, şi virilistulŭ Emil de Trauschenfels, inspectorŭ de scóle în Sibiu.

Propunerea comitetului permanentŭ a fostŭ primită de adunare în totŭ cuprinsulŭ ei.

Impresiunĭ dela parastasulŭ lui Horia

Braşovŭ, 20 Martie 1885

Se apropia diua a 16-a a lunii lui Faurŭ, când se împliniau 100 de anĭ dela omorîrea lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ. Tótă lumea aştepta într'unŭ tremurŭ sosirea acelei dile.

In sfârşitŭ sosi. In capela de sub Tâmpa gemea loculŭ de mulţimea de ómenĭ, ce venise sĕ fie de faţă la acestŭ sfântŭ actŭ. — Nu a descrie decurgerea parastasului este intenţia mea, căcĭ acésta s'a făcutŭ de alţii; eu voiu sĕ prindŭ câteva din impresiunile, ce erau generale, spre a le scăpa de demonulŭ uitării, care destule mândre fapte, cu osebire la noi, le-a dusŭ cu sine.

Mĕ îmbulzemŭ şi eu prin publicŭ ca sĕ esŭ la ivélă, şi sĕ'mĭ potŭ continua calea în meditaţiile ce mĕ cuprinseseră. Lucru greu de încercatŭ, căcĭ tótă lumea avea aceeaşĭ dorinţă, şi astfelŭ vrêndŭ nevrênd trebuia sĕ urmezŭ curentului, şi sĕ facŭ drumulŭ ce mi'lŭ determina mulţimea. Icĭ vedéĭ unŭ moşnégŭ cu o pâne subţióră şi cu o făclie în mână, alăturea altulŭ mai tênĕrŭ, dincolo o nevastă, mai departe unŭ copilŭ, care de flămândŭ ce era muşca sănĕtosŭ din pânea ce o căpĕtase, cu unŭ cuvêntŭ era lumea ca după unŭ mare parastasŭ. Unŭ murmurŭ generalŭ şi neobişnuitŭ te făcea sĕ cugeţĭ la alte lucrurĭ, te făcea sĕ te gândescĭ la alte timpurĭ; astfelŭ şi eu fără voiă trebuiamŭ sĕ fiu părtaşŭ de gândirĭ, carĭ atuncĭ erau generale.

De odată mĕ simţŭ mişcatŭ! De ce? Nu 'mi puteamŭ esplica; vĕdusemŭ pe o femee cu o pâne în mână şi o audisemŭ dicêndŭ vorbele obicinuite la pomenĭ: „Dumnedeu sĕ le erte pĕcatele.« — Neliniştea mea devenea din ce în ce mai mare, până ce în fine se cristalisă poziţia mea sufletéscă, venii la conscinţă şi 'mĭ esplicaiu causa carea m'a făcutŭ sĕ tresarŭ. Femeea acésta 'mĭ era bine cunoscută; era o unguróică.

O unguróică la parastasulŭ lui Horia! O unguróică dicêndŭ ca sĕ le erte pĕcatele! Ce contradicere cu ideea generală a Ungurilorŭ, îmĭ cugetamŭ repede, dar iarăşĭ mĕ întorseiu şi aducêndu'mĭ aminte de săracia în care se afla bieta femee, îmĭ trecŭ impresiunea acea neesplicabilă şi revenii iarăşĭ în starea mea de mai 'nainte.

* * *

Dela capelă plecaiu spre casă. Pe-o laviţă lângă unŭ stoborŭ vedemŭ că şedŭ două babe. Amêndouĕ avéu în mână câte o pâne şi câte o făclie. După esteriorŭ orĭ şi cine putea vedea, că aceste femei suntŭ sărmane, cu atâtŭ mai multŭ eu care le cunoscémŭ de unŭ şirŭ lungŭ de anĭ. 'Mĭ aducŭ aminte, acumŭ vr'o 9 anĭ ele erau sĕrmane şi se vedea că săracia a progresatŭ în cursulŭ ei naturalŭ. Una din ele avusese unŭ copilŭ carele acumŭ 9 anĭ putea sĕ aibă vêrsta de 3 anişorĭ. Fiindcă le cunoştémŭ, nu amŭ pututŭ trece pe lângă ele fără sĕ le întrebŭ ceva, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că la apropiarea mea se sculară amêndouĕ de pe laviţă şi îmĭ întinseră mâna sĕ le dau ceva.

— Da unde 'ţĭ este ficiorașulŭ, mĕ adresaiu cătră una de ele.

— Pórtă de mână pe o órbă, care cerşesce, îmĭ rĕspunse baba scurtŭ şi se puse iarăşĭ pe laviţă, se vede că era obosită. Din rĕspunsulŭ acesta se părea că biata babă este cu conscinţa împăcată că a îngrijitŭ destulŭ de bine de fiulŭ sĕu. Ea va fi gânditŭ că, umblândŭ doi trei anĭ de mână cu órba, va veni timpulŭ ca şi elŭ sĕ ajungă odată liberŭ, ca însuşĭ sĕ 'şĭ pótă cerşi pânea de tóte dilele. Unŭ felŭ de meseriă.

— Vĕ vĕdŭ cu câte o pâne, mĕ adresai cătră ele, de unde o aţĭ căpĕtatŭ? continuai eu aşteptândŭ rĕspunsŭ.

— Păi domnişorule, Dumnedeu sĕ le dea bine neguustorilorŭ şi domnilorŭ, căcĭ ei ne-an datŭ pânea. Ce era de lume, ce era de domnĭ, de dómne şi de coconiţe, ce de fruntaşĭ de ai noştri erau la pomană, grăi una dintre babe şi se uită la pâne cu ochii veselĭ. N'amŭ pomenitŭ de când suntŭ pe lume aşa pomană..... căcĭ domnĭ şi fruntaşĭ de ai noştri nu credŭ sĕ fi rĕmasŭ vr'unulŭ acasă, aşa de mulţĭ erau de faţă.

— Da bine, babo, mĕ adresai din nou, cine a făcutŭ parastasulŭ?

— Cine l'a făcutŭ, cine nu l'a făcutŭ, destulŭ că lucru cinstitŭ şi cu alcătuială a fostŭ. Cine sĕ'lŭ facă?... grăi ea dândŭ din umerĭ, neguustorii l'au făcutŭ.

— Ba adecă sĕ vedĭ, începŭ altă babă, sĕ vedĭ domnişorule, noi ăştia mai proştĭ amŭ audĭtŭ, că au fostŭ nisce ómenĭ marĭ, carĭ au muritŭ de o sută de anĭ, şi abia acum i-au găsitŭ şi cum i-au găsitŭ, ca sĕ arate iubire cătră ei şi cătră sufletele lorŭ, au făcutŭ neguustorii parastasŭ.

— Aşa e, grăi şi ceealaltă babă. — Ear eu rĕmasei înmărmuritŭ de rĕspunsulŭ căpĕtatŭ.

— Aşa e, îmĭ cugetai în mine, căcĭ abia acum după o sută de anĭ amŭ începutŭ sĕ vedemŭ mai limpede faptele acelorŭ martirĭ şi abia acum amŭ începutŭ a înţelege însĕmnătatea principiilorŭ proclamate de ei.

* * *

Pornii mai departe. Intr'o casă, cum mergémŭ pe o stradă, audiĭ o scârţiitură de lăutarĭ. Era o bandă de ţiganĭ, carĭ diceau cântecŭlŭ lui Horia. Lucrulŭ nu mi-a venitŭ de loculŭ locului curiosŭ şi neputêndu-mĕ reţine, am întratŭ şi eu în casă. Erau mai mulţĭ fruntaşĭ, toţĭ îmbrăcaţĭ sĕrbătoresce. Inchinau şi ascultau lăutarii. Unulŭ din ei, mai înaintatŭ în vêrstă, ţinea în mână făclia ce o adusese dela parastasŭ.

— Uitaţĭ mĕi, grăi elŭ şi musica tăcu, uitaţĭ, făclia asta am s'o ţinŭ şi s'o lasŭ feciorilorŭ de moştenire. De aşŭ sci că nu le potŭ lăsă nimicŭ altceva, totŭ mĕ simţŭ mulţumitŭ că le potŭ lăsă acéstă făclie.

— Bine dicĭ, nene Marine, grăiră toţĭ şi scóseră făcliile la ivélă. Bine dicĭ, avemŭ se le legămŭ cu panglicĭ tricolore şi sĕ le atêrnămŭ la icóna maicii domnului.

Intre cei de faţă se afla şi nenea George, carele nu luase parte la parastasŭ şi care nu avea făclie, şi era fórte pleoştitŭ, căcĭ vorbele audite l'au atinsŭ la inimă.

— Daţĭ'mĭ şi mie o bucăţică din făclia, căcĭ eu am fostŭ cam bolnavŭ şi n'am pututŭ merge la parastasŭ, grăi George.

Toţĭ tăcură. Moşŭ Marinŭ însĕ se sculă şi grăi: „Ruşine sĕ-ţĭ fie, dacă n'ai venitŭ la parastasŭ; sĕ-ţĭ fie ruşine pănă la mórte. De te-ai fi dusŭ cu patulŭ şi încă sĕ nu fi rĕmasŭ acasă. Nu-ţĭ dămŭ nicĭ o bucăţică de făclia, décă nu te-a învrednicitŭ D-deu sĕ fii la faţa locului, sĕ iai parte la sfântulŭ parastasŭ.«

George se simţia supĕratŭ şi nĕcăjitŭ. Se sculă de pe scaunŭ şi pornĭ sĕ plece.

— Stai, grăi moşŭ Marinŭ, căcĭ adĭ e o di mare şi nu trebue sĕ ne despărţimŭ supĕraţĭ, adĭ trebue sĕ fimŭ toţĭ cu dragoste frăţéscă unulŭ cătră altulŭ, căcĭ numai aşa vomŭ puté merge spre bine. Şi dicêndŭ acestea rupse făclia în două.

Nenea George se aşedă iarăşĭ la masă, dar era tristŭ. Lăutarii începură a dice şi moşŭ Marinŭ asculta cu sfinţenia. De odată însĕ moşŭ Marinŭ începŭ încetinelŭ cântecŭlŭ lui Horia şi toţĭ se uitau la elŭ şi nimenea nu grăia nimicŭ.

I. C. P.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Pesta, 3 Aprilie. — Făptuitorii omorului de erĭ s'au prinsŭ. Mama omorîtei Pesek a spusŭ deja erĭ, că ucigaşulŭ este unŭ tênĕrŭ anume Imre. Intr'aceea sosi din München dela baronulŭ Schöller telegrama următóre: Ucigaşulŭ nu póte fi altulŭ decâtŭ individulŭ cu numele Emerich Balentics.—S'a aflatŭ că persóna cu acestŭ nume locuesce în Strada vênătorilorŭ Nr. 9. La amedĭ pe la óra 1 şi jumĕtate apărŭ poliţia în locuinţa indicată, află acolo pe celŭ căutatŭ şi după o visitare a casei s'a găsitŭ unŭ briciu stirbitŭ şi stropitŭ cu sânge, constatându-se că petele de sânge suntŭ próspete; mai departe stirbitura de metalŭ, ce s'a găsitŭ la obducţiunea cadavrului Rozei Budai în gâtlegiu se potrivesce acuratŭ în ascuţişulŭ briciului. Balentics a mărturisitŭ că elŭ e ucigaşulŭ şi că astă hotărîre a luat'o cu 24 de óre mai 'nainte. Ca motivŭ a datŭ Balentics, că Pesek îlŭ storcea continuu de banĭ. Erĭ după amédĭ ucigaşulŭ întră la Pesek în locuinţă, care tocmai voia sĕ'şĭ schimbe cămaşa. După o scurtă cértă elŭ îĭ tăiă gâtulŭ, năvăli în camera laterală, omorî pe mica Budai. Acumŭ voi sĕ se departeze, dar audindŭ horcăelele murindei Pesek, Balentics îĭ spintecă pântecele precum şi Rozei Budai. După ce elŭ 'şi-a spălat mânile şi a închisŭ uşa, s'a depărtatŭ nesupĕratŭ de nimenĭ. N'a luatŭ nimicŭ cu sine. Ucigaşulŭ e de 25 de anĭ, rom. cat., din Welischofen, distr. Valpo în Slavonia. Frecuenta cursulŭ comptabilităţii statului.

TEATRU DE DILETANŢĬ.

Marţĭ 26 Martie st. v. (a treia di de pascĭ) mai multe diletante şi mai mulţĭ diletanţĭ vorŭ representa în sala redoutei de aicĭ piesele:

I.) NINO.

Comediă într'unŭ actŭ de *I. P. Cerchezŭ.*

Persónele:

Melone Cornaro, senatorŭ procuratorŭ s-tului Marc.	*Laura*, fiica lui Melone din întâia căsătoriă.
Bacco Matofini, podestat la Padova.	*Luigi*, amantulŭ Laurei.
Ana, soţia de a doua a lui Melone.	*Nino*, pagiu în casa lui Cornaro.
	Unŭ notarŭ.

(Scena se petrece în Veneţia pe timpulŭ lui Tiţianŭ).

II.) DUPĂ TEATRU.

Comediă într'unŭ actŭ de *T. V. Stefanelli.*

Persónele:

Mitică Bordénu, presidentŭ la tribunalŭ.	*Sucilă.*
Tinca, soţia sa.	*Anica*, cameriera.

(Scena se petrece în Bucurescĭ).

Intre aceste două piese orchestra va esecuta uvertura:

Stefanŭ celŭ Mare

de *Iacobŭ Mureşianu.*

Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru înmulţirea bibliotecei damelorŭ.

Preţulŭ locurilorŭ: Galeriă 1 fl. 50. Fauteuil 1 fl. 20 cr. Parterre şi băncĭ pe galeriă 70 cr. Intrarea pe galeriă 50 cr. Intrarea în parterre 40 cr.

Biletele se potŭ căpĕta Lunĭ şi Marţĭ (25 şi 26 Martie v.) la librăria *N. I. Ciurcu* şi în séra de representaţiă la cassă.

Inceputulŭ la 8 óre séra.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurelŭ Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Aprilie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.15
Rentă de hârtiă 5%	92.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.50
Bonurĭ rurale ungare	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.70
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	118.80
Renta de hărtiă austriacă	82.65
Renta de arg. austr.	83.—
Renta de aurŭ austr.	107.75
Losurile din 1860	138 90
Acţiunile băncel austro-ungare	862 —
Act. băncel de creditŭ ung.	296.25
Act. băncel de creditŭ austr.	293.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.81
Napoleon-d'orĭ	9.81½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.70
Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Barsa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Martie st. v. 1885

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91½	—
Renta rom. amort. (5%)	93¼	—
» convert. (6%)	88¾	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31	—
Credit fonc. rural (7%)	99½	—
» „ „ (5%)	84¼	—
» » urban (7%)	96¼	—
» » » (6%)	90¼	—
» » » (5%)	81½	—
Banca naţională a României	1180	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	299	—
« » » Naţională	225	—
Aurŭ	13.¾%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 4 Aprilie st. n. 1885

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.66	8.69
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'orĭ	9.79	9.81
Lire turcescĭ	11.06	11.08
Imperialĭ	10.04	10.06
Galbenĭ	5.70	5.76
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	125.—	126.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.